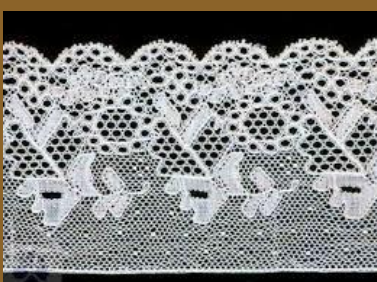

EURÓPSKA ÚNIA

INFORMAČNÝ BULLETIN

*WORKSHOP - medzinárodné
prezentačné sympóziium
a odborný seminár*

súčasť realizovaného projektu

„Propagácia banskej histórie v regióne“

4. októbra 2013 a 5. októbra 2013

Špania Dolina

Investícia do vašej budúcnosti...

Tento projekt bol spolufinancovaný Európskou úniou z Európskeho fondu regionálneho rozvoja

WORKSHOP - medzinárodné prezentačné sympóziom a odborný seminár

ako súčasť realizovaného projektu

„Propagácia banskej histórie v regióne“

Termín konania workshopu: dňa 4. októbra 2013 a 5. októbra 2013

Miesto konania workshopu: banícka obec Špania Dolina

Záujmová oblasť pre rozvoj cestovného ruchu:

Mesto Banská Bystrica

Banská Bystrica

Starohorsko špaňodolinská geomontánna oblasť

Špania Dolina, Staré Hory, Turecká, Motyčky, Donovaly, Harmanec, Dolný Harmanec, Slovenská Lupča, Selce, Baláže, Moštenica, Priechod, Podkonice, Nemce, Kynceľová, Hiadel', Lučatín

Ponicko –ľubietovská geomontánna oblasť

ľubietová, Strelníky, Povrazník, Poniky, Mólča, Oravce, Dúbravica, Hrochoť, Čerín, Sebedín Bečov, Horná Mičiná, Dolná Mičiná

Badínsko-tajovská geomontánna oblasť

Králiky, Riečka, Tajov, Kordíky, Malachov, Horné Pršany, Badín, Vlkanová, Hronsek

Bukovecko-brusniarska geomontánna oblasť

Brusno, Medzibrod, Pohronský Bukovec, Ráztoka, Nemecká, (smer Podbrezová, Valaská, Brezno)

Realizované prednášky podľa programu workshopu:

Prednášané témy a tematické oblasti:

1. *Prezentácia banskej a geomontánnej oblasti*
2. *Prezentácia možností rozvojových aktivít podporujúcich cestovný ruch v regióne, možnosti rozvoja obcí z pohľadu cestovného ruchu*
3. *Prezentácia možností propagácie cestovného ruchu cez internetové médiá*
4. *Prezentácia doterajších aktivít v rozvoji cestovného ruchu v regióne Špania Dolina*
5. *História baníctva v oblasti Špania Dolina*
6. *Prezentácia možností rozvojových aktivít v oblasti Špania Dolina*
7. *Mineralogické bohatstvo a poklady Španej Doliny*
8. *Zhodnotenie a rozprava o výsledkoch projektu*

Prednášajúci: *Ing. Ján Kačala*

Pôsobisko: *C.C.C. s.r.o., Banská Bystrica*

Funkcia: *Projektový manažér celého realizovaného projektu Španej Doliny*

Prednášaná téma:

Príprava a realizácia celého projektu, predstavenie výstupov projektu

Obsah prednášky:

Informácie o realizovanom projekte výroby knižnej publikácie a turistických máp, prepojenie na využitie moderných technologických prepojení na internet cez QR kódy a mobilné telefóny, čo sú mladou generáciou používané technické vymoženosti aj v oblasti cestovného ruchu.

Ing. Ján Kačala

Prednášaná téma:

1. Prezentácia banskej a geomontánnej oblasti

Prednášajúci: Ing. arch. Iveta Kavčáková

Pôsobisko: Banskobystrický geomontánny park (BB GMP)

Funkcia: Riaditeľka BB GMP

Prednášaná téma:

BB GMP – združenie na podporu rozvoja geoturizmu s dôrazom na banícku históriu regiónu

Obsah prednášky:

Geomontánne parky vo svete slúžia ako teritoriálne celky rozvoja cestovného ruchu zachraňujúce historické pamiatky a regionálne zvláštnosti územia, podporujú obnovu a propagáciu teritoriálnych historických charakteristík daného územia pre rozvoj cestovného ruchu. Preto aj v SR je vznik a rozvoj geomontánne politiky súčasťou programového vyhlásenia vláda SR. Očakáva sa obnova a rozvoj teritoriálnych a lokálnych zvláštností regiónov Slovenska práve pre účel rozvoja cestovného ruchu. Do geomontánnej oblasti Banskej Bystrice BB GMP zapája hlavne obce, súkromný sektor a občianske združenia, ktoré svojou činnosťou odhaľujú teritoriálne zvláštnosti, spracovávajú ich do projektov a realizujú ich za pomoci rôznych finančných zdrojov.

Ing. arch. Iveta Kavčáková

Prednášaný tematický blok:

2. Prezentácia možností rozvojových aktivít podporujúcich cestovný ruch v regióne, možnosti rozvoja obcí z pohľadu cestovného ruchu

Prednášajúci: Ing. arch. Anna Kršáková

Pôsobisko: Spolok pre obnovu dediny

Funkcia: Predsedníčka spolku

Prednášaná téma:

Dedičstvo našich otcov a jeho využitie v infraštruktúre cestovného ruchu

Obsah prednášky:

Zachovanie architektúry a tradícií dediny („tváre a duše dediny“) pre podporu rozvoja cestovného ruchu. Predstavenie niektorých architektonických skvostov ľudovej architektúry v záujmovej oblasti a prezentácia tradícií a zvykov jednotlivých regiónov (prezentácia lokálnych jedál, ľudových piesní , tancov, krojov, zvykov, výrobkov, napr. čipky, keramika, drevené výrobky, drotárstvo... atď.)

Ing. arch. Anna Kršáková

Prednášajúci: *Ing. arch. Eva Kráľová, CSc.*

Pôsobisko: *STU Bratislava, Fakulta architektúry, Ústav dejín a teórie architektúry a obnovy pamiatok*

Funkcia: *pedagogický pracovník*

Prednášaná téma:

Využitie vybraných geomontánnych pamiatok v infraštruktúre cestovného ruchu, predstavenie projektov

Obsah prednášky:

Prezentácia možností investičných rozvojových aktivít podporujúcich cestovný ruch v regióne Banská Bystrica, predstavenie konkrétnych projektov zmeny účelu využitia starých banských priemyselných budov a geologicky zameraných pôvodných stavieb podľa historických prameňov, návrh ich účelu využitia pre súčasnosť a snaha obnovy historických technických zariadení aspoň v náznakoch, či PC prezentáciách pre účely rozvoja cestovného ruchu. Prezentované návrhy študentov STU Bratislava boli ocenené aj v celoeurópskej súťaži v Moskve a jeden z nich v r.2013 súťaž vyhral.

Ing. arch. Eva Kráľová, CSc.

Prednášajúci: *Ing. arch. Jozef Sálus*

Pôsobisko: *Súkromný architektonický ateliér, Banská Bystrica*

Funkcia: *Autorizovaný architekt, bývalý zamestnanec Krajského pamiatkového úradu Banská Bystrica*

Prednášaná téma:

Prezentácia spracovaných vizualizácií využitia niektorých banických a geomantánnych pamiatok v širšom regióne pre účely cestovného ruchu

Obsah prednášky:

Vízie obnovy kultúrnych pamiatok a obnova architektúry obcí v geomontánnej oblasti Banská Bystrica - prezentácia možností investičných rozvojových aktivít v regióne Banská Bystrica, predstavenie konkrétnych projektov zmeny účelu využitia starých historických budov a prilahlých priestranstiev v niekoľkých obciach záujmovej lokality pre účely rozvoja cestovného ruchu.

Ing. arch. Jozef Sálus

Prednášaná téma:

3. Prezentácia možností propagácie cestovného ruchu cez internetové médiá

Prednášajúci: *Ing. Jaroslav Piroh*

Pôsobisko: *3D modely s.r.o., Banská Bystrica*

Funkcia: *konateľ spoločnosti*

Prednášaná téma:

Prezentácia možností propagácie cestovného ruchu cez web - google earth a cez google earth street view

Obsah prednášky:

Cieľom propagácie cestovného ruchu Slovenska smerom k zahraničiu sú celosvetovo známe internetové informačné centrá, ako je google earth, google earth street view, kde je možné v súčasnosti vkladať informácie s automatickým prepájaním celosvetových informačných serverov. Je teda možné z každého teritória našej planéty vložiť cez internet do tejto databázy o danej lokalite akékoľvek zaujímavé informácie, fotografie, panoramatické snímky, videá, 3D modely nehnuteľností danej lokality, spolu s aktívnymi odkazmi na web stránky konkrétnej web adresy, telefonické, či e-mailové kontakty. Tak sa priamo každá osoba na zemi s prístupom na internet najľahšie dostane k informáciám a zaujímavostiam, ktoré môžu byť jeho poznávacím cieľom v oblasti cestovného ruchu na Slovensku.

Ing. Jaroslav Piroh (vpravo pri PC)

Prednášaný tematický blok:

4. Prezentácia doterajších aktivít v rozvoji cestovného ruchu v regióne Špania Dolina

Prednášajúci: Ing. Pavol Gender

Pôsobisko: PERMON, Banská Bystrica

Funkcia: Predseda združenia

Prednášaná téma:

Náučno-poznávacie trasy geoparkom

Obsah prednášky:

Predstavenie náučno-poznávacích turistických trás, ako produktov cestovného ruchu v záujmovej lokalite. Ukážky návrhov konkrétnych architektonických typologických spojovacích prvkov záujmovej geomontánnej oblasti (napr. lavičky, informačné tabule, prístrešky, oddychové zóny, zvýraznenie teritoriálnych historických, baníckych, botanických, zoologických, či mineralogických významných prvkov na jednotlivých trasách , atď.)

Ing. Pavol Gender (asistencia – Ing. Piroh)

Prednášaná téma: 5. História baníctva v oblasti Špania Dolina

Prednášajúci: *Dr. Andrej Sitár*

Pôsobisko: Banícke bratstvo HERRENGRUND

Funkcia: Predseda bratstva

Prednášaná téma:

Banícke bratstvo Herrengrund a jeho prínos v cestovnom ruchu a geoturizme a prehliadka múzea medi

Obsah prednášky:

Určité skupiny obyvateľstva jednoznačne zaujímajú historické artefakty a zvláštnosti rôznych lokalít, dávne teritoriálne danosti a potvrdenie týchto dávnych skutočností za pomoci súčasných technických a analytických vymožeností. Tieto skupiny uchovávajú a predvádzajú tradície niektorých remesiel a zachovávajú ich pre nasledujúce generácie. Tak aj Banícke bratstvo HERRENGRUND potvrdzuje pravosť archeologických nálezov špaňodolinskej medi po „Euróskej ceste medi“ až za oceán. Banícke bratstvo uchovávalo a prezentuje 5 x v roku aušusnícku banícku omšu, buduje múzeum medi , v Španej Doline, sprevádza turistov po banskom náučnom chodníku, ktorý vybudovali a udržiavajú ho, snažia sa aj o prezentáciu pravekej tavby medi a to všetko vykonávajú pre účely zachovania histórie našich otcov a rozvoja cestovného ruchu.

Dr. Andrej Sitár

Prednášaný tematický blok:

6. Prezentácia možností rozvojových aktivít v oblasti Špania Dolina

Prednášajúci: Ing. arch. Jozef Sálus

Pôsobisko: Súkromný architektonický ateliér, Banská Bystrica

Funkcia: Autorizovaný architekt, bývalý zamestnanec Krajského pamiatkového úradu Banská Bystrica

Prednášaná téma:

Prezentácia spracovaných vizualizácií využitia niektorých baníckych a geomantánnych pamiatok v Španej Doline pre účely cestovného ruchu

Obsah prednášky:

Vízie obnovy konkrétnych kultúrnych pamiatok a obnova architektúry Španej Doliny v kontexte oblasti chránenej ľudovej architektúry - prezentácia možností investičných rozvojových aktivít v Španej Doline, predstavenie konkrétnych projektov zmeny účelu využitia starých historických budov a prilahých priestranstiev pre účely rozvoja cestovného ruchu.

Ing. arch. Jozef Sálus

Prednášajúci: *Ing. Pavol Gender*

Pôsobisko: *PERMON, Banská Bystrica*

Funkcia: *Predseda združenia*

Prednášaná téma:

Náučno - poznávacie chodníky: Banská Bystrica – Špania Dolina a Špania Dolina – Staré Hory

Obsah prednášky:

Predstavenie konkrétnej projektovej dokumentácie „Náučný chodník banskobystrického permona - MEDENÁ CESTA“, ako produktu cestovného ruchu, s jej zaujímavosťami, zastaveniami, technickými a historickými pamiatkami, oddychovými zónami, informačnými tabuľami a realizovanými úsekmi. Náučný chodník vedie z Banskej Bystrice – časti Sásová až na Španiu Dolinu.

Predstavenie konkrétnej projektovej dokumentácie „Náučný chodník starohorsko špaňodolinskou geomontánnou oblasťou“ s jej zaujímavosťami, zastaveniami, technickými a historickými pamiatkami, oddychovými zónami, informačnými tabuľami a realizovanými úsekmi. Náučný chodník vedie zo Starých Hôr cez Piesky až na Španiu Dolinu.

Ing. Pavol Gender

Prednášaná téma:

7. Mineralogické bohatstvo a poklady Španej Doliny

Prednášajúci: *Doc. RNDr. Stanislav Jeleň, CSc.*

Pôsobisko: FPU UMB Banská Bystrica, GÚ SAV Banská Bystrica

Funkcia: Geológ špecialista, pedagóg

Prednášaná téma:

Mineralogické bohatstvo a poklady Španej Doliny a možnosti GÚ SAV pri budovaní spolupráce v rozvoji cestovného ruchu

Obsah prednášky:

Prezentácia mineralogických oblastí Španej Doliny, predstavenie minerálov s celosvetovým významom objavených a popísaných len v tejto lokalite. Spolupráca s geologickými ústavmi celej Európy a zámoria, sprevádzanie špecialistov a zberateľov v geologickej oblasti. Prezentácia minerálov na celosvetových výstavách a burzách minerálov, predstavenie možnosti spolupráce SAV pre rozvoj cestovného ruchu, zapojenie mládeže do projektov, prehliadka minerálov pod elektronickým mikroskopom v lokalitách turistického ruchu.

Doc. RNDr. Stanislav Jeleň, CSc.

Prednášaná téma:

8. Zhodnotenie a rozprava o výsledkoch projektu

Prednášajúci: Ing. Milan Vigaš

Pôsobisko: Banskobystrický geomontánný park, MONTANA, spol. s r.o.

Funkcia: Predseda BB GMP, konateľ

Prednášaná téma:

Informačná prednáška o EÚ, ROP, o pridanej hodnote projektu : Investícia do Vašej budúcnosti , Ministerstve pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR a o forme financovania projektu.

Obsah prednášky:

Zhodnotenie a rozprava o výsledkoch projektu (o Európskej únii, o Regionálnom operačnom programe, o pridanej hodnote projektu : Investícia do Vašej budúcnosti , o Ministerstve pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR a o forme financovania projektu) Prezentácia skúseností z oblasti podnikateľského subjektu pôsobiaceho v SR a v zahraničí, vyzdvihnutie príkladov medzinárodnej spolupráce v rôznych odvetviach (napr. gastronómia, výtvarné umenie , atď.)

Ing. Milan Vigaš

VÝSTUPY z diskusií WORKSHOPU

Čo môžeme už dnes v záujmovej lokalite poznať, vidieť, zažiť a ukázať turistom ?

1. Oblasť infraštruktúry:

Všetky obce záujmovej oblasti

terény pre horskú aj cestnú cyklistiku

náučné chodníky a informácie

múzea a pamätné izby v každej obci

značené turistické trasy rôznej náročnosti, celoročne (v značení turistických trás sme skoro jediní v Európe)

hubárčenie, poľovačky, jaskyne,

národné parky , faunu a flóru, 12 vodopádov okolo BB, vodovody na sťahovanie vody z baní vyhlíadky

miesta spojené s históriou

Banská Bystrica – mesto

mestská pamiatková rezervácia B. Bystrica

Ponicko –ľubietovská geomontánnna oblasť

Lubietová

návšteva starých banských diel so sprievodcom (šachty, štólne, pingy, haldy),

prehliadka geologickej stavby územia so sprievodcom v oblasti výskytu minerálov

aktívne banícke spolky

náučný banský chodník

areál obecného úradu (mestský hrad) v Lubietovej muzeálna miestnosť OcÚ

hrnčiarska dielňa Lubietová

jazdecká škola, hypoterapia, lov rýb, výroba kachlí

zachovalé banícke osady so zachovalými dedinskými domami,

pozostatky vysokej pece Lubietová Huta – najstaršia z vysokých pecí na Slovensku

vysoká pec Tri vody

pozostatky protitureckého opevnenia – Vartovka

dom Márie Terézie

hraničný kameň z roku 1769 na začiatku obce - rozhranie katastrov

kamenný most

predaj lokálnych ovčích produktov

tavba medi

Povrazník

kamene na výrobu povrazov z konopä pre bane v banských obciach po Slovensku (nachádzajú sa cca 1km od obce pri potoku)

obecné gazdovské múzeum

nálezisko dreveného opálu

zrubový dom bez komína – KP, dym ide pod strechu

miesto, kde sa splietavali laná pre všetky bane, dnes nesprístupnené

Strelníky - varta - Strelníky

Starohorsko špaňodolinská geomontánna oblasť

Špania Dolina, Staré Hory

rezervácia ľudovej architektúry

banský skanzen v prírode a náučný banský chodník

návšteva starých banských diel so sprievodcom (šachty, štólne, pingy, haldy), väčšina z nich ešte nie je zabezpečená a sprístupnená legálne,

prehliadka geologickej stavby územia so sprievodcom

muzeálna miestnosť OcÚ

zachovalé banícke osady so zachovalými dedinskými domami, cez ktoré ide aj turistický chodník

expozícia baníckeho múzea Staré Hory (p. Čillík)

Špaňodolinský vodovod

Slovenská Lupča

Lupčiansky kráľovský hrad – Lupčianske panstvo

700-ročná lipa, najstaršia na Slovensku

Kláštorská – archeologický park, KP

replika Morového stĺpa, originál je na Hrade

Skalný hrieb – sopečná vyvrenina

Podkonické múzeum lyži

Lodenica na Hrone (Splav Hrona)

Kalište

Donovaly

služby: wellness hotely, penzióny

zážitkové atrakcie: Habakuky, paragliding

Badínsko-tajovská geomontánna oblasť

Malachov

Náučný banský chodník Malachov (vplyvy banskej činnosti na krajinu) smerom do Kremnických vrchov

pamiatky UNESCO – Hronsek

Bukovecko-brusnianska geomontánna oblasť

Vajskovský vodopád - náhon na elektrárň Vajsková + teplý prameň,

Piesok - Bystrá - Krpáčovo - archeologické náleziská, hrob z doby bronzovej

Banskobystrický geomontánny park o.z.

spoločné združenie (53 členov)

strategické a koncepčné dokumenty

podpora projektov v území

spoločné presadzovanie záujmov geoparku (národná a regionálna úroveň) – Koncepcia budovania geoparkov SR, Programy rozvoja BBSK, BB mesta atd.)

príprava a realizácia spoločných projektov

odborná pomoc pri príprave investícií (podpora projektov rozvoja geoparku - inžinierska činnosť)

Čo môžeme už dnes v záujmovej lokalite poznať, vidieť, zažiť a ukázať turistom ?

2. Oblasť duchovná - kultúra, vzdelanie, povedomie, dedičstvo záujmových lokalít

Všetky obce geoparku

múzeá, pamätné izby a expozície v každej obci
folklór a zachovávanie tradičných podujatí (fašiangy, festivaly a pod.)
organizovanie jarmokov, slávnostných a tradičných akcií (varenie, špeciality, oslavy, zabíjačky a pod.)
propagačné materiály jednotlivých obcí

Banská Bystrica – mesto

Radvanský jarmok s prezentáciou remesiel a histórie - nehmotné kultúrne dedičstvo
Cisárska vizitácia – podujatie o baníckej histórii
prezentácia baníckej histórie v podujatiach mesta a v službách v cestovnom ruchu ai.
divadlá, opera, múzeá, galérie
Grillliáda a iné podujatia
nočný život

Ponicko –ľubietovská geomontánna oblasť

Lubietová

v muzeálnej miestnosti na OcÚ v Lubietovej podávajú kapustnicu Vavra Brezul'u (podľa povesti o junákovi, ktorý pobil všetkých Turkov, čo prišli do obce a uvaril z nich kapustnicu)
kniha histórie slobodného kráľovského mesta Lubietová
Michalský jarmok, Banický deň
folklór - súbor, zachovalý pôvodný tzv. debnársky tanec - zabíjačka
prezentácia a poznávanie na turistických trasách - Cesty medi a Cesty železa (história, príbehy, odkazy...), vydávanie novín – Lubietovské zvesti
Povrazník:
povešť o zvone (existujúca zvonica s 2 zvonmi)

Starohorsko špaňodolinská geomontánna oblasť

Špania Dolina

Múzeum medi na Španej Doline
zachované banícke tradície – Šachtág, Banická omša, Tekvicová zábava, Faklúg (nočný pochod Špaňodolinským náučným chodníkom), banícke oblečenie
banícke bratstvo Herrengrund
zachované dedinské tradície – Špaňodolinská čipka, varenie štiarcu, varenie slivkového lekváru, čipkárska tradícia
Fašiankové zabíjačky, Medzinárodný jazzový festival, Medzinárodné maliarske sympóziium, Špandiv
banícky Genius loci Španej Doliny
spolupráca baníckych cechov (Banská Štiavnica)

Staré Hory

expozícia a zmapované pamiatky , spísané dejiny Starých Hôr v kocke (p. Čillík)
Lipová alej (v súčasnosti už čiastočne vyrúbaná, zachovalo sa 23 stromov)

9 insitných maliarov , banický spevokol

Slovenská Lupča

folklór - súbor, zachovalý pôvodný tzv. debnársky tanec - detský folklórny súbor Dratvárik
a Folklórny súbor Partizán

Kamenný mních v Slovenskej Lupči – na základe povesti o mníchovi, ktorý tu skamenel

Driekyňa – skamenený pastier s ovcami (Lupčianske povesti)

bábkové divadlo, ktoré má vlastnoručne vyrobené bábkы – hrajú lupčianske povesti

Dom remesiel Sl.Lupča – aktívne remeselné dielne v Gazdovskom dome

Turičný jarmok – alegorický sprievod

rodeo koní na ranči p. Dulu

spomienka na zrenie pôvodného lupčianskeho syru Kaškavál v pivniciach pod Hradom (v súčasnosti len Zv.Slatina)

návšteva rodinnej farmy Hiadlovských –zrejúci syr Hiadlovec

noviny Lupčianske zvesti

miestne produkty - syry a i

Badínsko-tajovská geomontánna oblasť

Malachov

Prezentácia banickej histórie a geológie na náučnopoznávacej trase v prírode

Bukovecko-brusnianska geomontánna oblasť

Brusno

Kúpele

Banskobystrický geomontánny park o.z.

príprava a realizácia spoločných projektov

odborná pomoc v oblasti výskumu, vzdelávania, životného prostredia, územného plánovania
a projektovej činnosti

získavanie skúseností doma aj v zahraničí –vzdelávanie a exkurzie

veľa iniciatívnych ľudí, odborníci

vydávanie vedecko-vzdelávacieho časopisu, články a príspevky do médií

Odkaz účastníkov workshopu:

Kľúčovou podmienkou pre rozvoj tohto územia a využitia histórie je legalizácia a zabezpečenie
banských diel, bez tohto je akákoľvek aktivita v tomto území nelegálna a maximálne riskantná. Je nutné
minimalizovať riziko rozkrádania minerálov v tomto území.

Slová, ktoré spájajú všetkých respondentov workshopu: povesť, baníctvo, kroj, jedlo, tanec, remeslo,
vytvoriť spoločný kultúrny produkt banských miest, tzv. exkluzívny produkt (napr. debnársky tanec, povesti),
resp. BALÍKY PRODUKTOV, aby bol návštevníkovi ponúknutý zážitok a príbeh, do ktorého sa zapojí...
napr. "Zažite 18. Storočie v jednom dni v každej obci"

Autor informačného bulletinu: MONTANA, spol. s r.o.

Rok: 2013

Investícia do vašej budúcnosti...

Tento projekt bol spolufinancovaný Európskou úniou z Európskeho fondu regionálneho rozvoja